

Na temelju članka 39. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije („Narodne novine HNŽ“: broj: 2/98, 4/00 i 7/04) i članka 30. Zakona o pravima branitelja i članova njihovih obitelji („Službene novine FBiH“, broj: 33/04, 56/05, 70/07 i 90/17), Skupština Hercegovačkoneretvanske županije je na sjednici održanoj ___ donijela:

ZAKON O DOPUNSKIM PRAVIMA BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI U HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJI-KANTONU

06 / 18

4 / 21

7 / 22

11/23

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet Zakona

Ovim se Zakonom definiraju dopunska prava branitelja iz Domovinskog rata koji imaju prebivalište u Hercegovačko-neretvanskoj županiji-kantonu (dragovoljci, organizatori otpora, veterani, sudionici rata-razvojačeni branitelji, ratni vojni invalidi, dobitnici ratnih priznanja i odličja i osobe koje su malodobne stupile u Domovinski rat i članova njihovih obitelji, članova obitelji poginulih, umrlih i nestalih branitelja, obveze korisnika prava po ovom Zakonu i nadležnih službi jedinica lokalne samouprave, podzakonski akti za provedbu, postupak za ostvarivanje i prestanak prava, registar ostvarenih dopunskih prava, osiguranje novčanih sredstava za provedbu ovog zakona, te druga pitanja od značaja za ostvarivanje dopunskih prava.

Članak 2.

Definicija dopunskih prava

Dopunska prava u smislu ovog Zakona su prava koja osigurava županijsko tijelo uprave svojim propisom, te jedinice lokalne samouprave, predstavljaju dopunu i nadogradnju osnovnih prava, a koja čine principe koji omogućavaju nadležnim tijelima da se braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji i članovima obitelji poginulih, umrlih i nestalih branitelja omogući potpuno i djelotvorno sudjelovanje u društvenom okruženju, u cilju zaštite digniteta branitelja, poboljšanja kvalitete života i prava koja braniteljima pripadaju nakon smrti.

Članak 3. Značenje izraza

(1) Posebni izrazi u smislu ovog Zakona imaju sljedeća značenja:

- 1) Branitelji iz Domovinskog rata (dragovoljci, organizatori otpora, veterani, sudionici ratarazvojačeni branitelji, ratni vojni invalidi, dobitnici ratnih priznanja i odličja **i osobe koje su malodobne stupile u Domovinski rat** i članovi njihove obitelji, članovi obitelji poginulih, umrlih i nestalih branitelja, njihov status i prava pojmovno će se koristiti u ovom Zakonu sukladno značenju izraza navedenih federalnim zakonima koji reguliraju područje braniteljsko-invalidske skrbi, ukoliko za korištenje pojedinih prava nije potrebno preciznije pojašnjenje.
- 2) Pojam šehid ili pojam poginuli branitelj, u smislu ovog Zakona, koristi se po slobodnom izboru korisnika prava.
- 3) **Prava propisana ovim Zakonom** podrazumijevaju točno utvrđena prava za koja su propisani uvjeti, način i postupak za ostvarivanje istih.
- 4) **Ostvarivanje prava** propisanih ovim Zakonom može se izvršiti samo pod uvjetom da se ista ne mogu ili se nisu ostvarila u cijelosti po drugom osnovu.
- 5) **Korištenje prava** utvrđenih ovim Zakonom može se vršiti samo dok postoje propisani uvjeti za korištenje tih prava.
- 6) **Podnositelj zahtjeva** za ostvarivanje prava je osoba iz stavka (1) točka 1) ovog članka, kojoj je nadležno tijelo utvrdilo status na temelju uvjeta propisanih federalnim propisima, osim u iznimnim slučajevima preciziranim ovim Zakonom.
- 7) **Postupanje po zahtjevima:**
 - a) ovlašteno tijelo ili službene osobe Ministarstva za pitanja branitelja Hercegovačkoneretvanske županije-kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo) za financiranje prava iz Proračuna Hercegovačko-neretvanske županije-kantona (u daljem tekstu: Županija),
 - b) upravna i druga tijela i ustanove na području Županije nadležna za ostvarivanje prava po ovom zakonu,
 - c) nadležne službe, odnosno odjeli jedinica lokalne samouprave.
- 8) **Postupanje po žalbama:**
 - a) po žalbama izjavljenim na prvostupanjka rješenja ovlaštenih tijela ili službenih osoba Ministarstva, odlučuje ministar,
 - b) nadležno Ministarstvo po žalbama izjavljenim na prvostupanjka rješenja nadležnih službi odnosno odjela jedinica lokalne samouprave.
- 9) **Registar** ostvarenih dopunskih prava je elektronska baza podataka svih ostvarenih dopunskih prava branitelja i članova njihovih obitelji kojima je priznato dopunsko pravo od strane Uprave za pitanja branitelja HNŽ i Ministarstva, a koji će biti ustrojen sukladno pozitivnim propisima.

- (2) Gramatička terminologija korištenja muškog ili ženskog roda podrazumijeva uključivanje oba roda.

DIO DRUGI - DOPUNSKA PRAVA BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI I ČLANOVA OBITELJI POGINULIH, UMRLIH I NESTALIH BRANITELJA

POGLAVLJE I. PRAVA UTVRĐENA OVIM ZAKONOM

Članak 4.

Prava utvrđena ovim Zakonom i prioriteti za ostvarivanje prava

Osobe iz članka 1. ovog Zakona ostvaruju prava koja poboljšavaju kvalitetu života, prava nakon smrti korisnika, te ostala prava kojima se osigurava zaštita digniteta istih, sukladno raspoloživim sredstvima, a po prioritetima koji će biti utvrđeni ovim Zakonom i podzakonskim aktima.

Odjeljak A. Prava kojima se poboljšava kvaliteta života

Članak 5.

Prava kojima se poboljšava kvaliteta života

Pod pravima kojima se poboljšava kvaliteta života podrazumijevaju se sljedeća prava:

- a) prava iz područja zdravstva,
- b) prava pri školovanju,
- c) prava na prioritet pri upošljavanju,
- d) prava na pomoć u projektima samoupošljavanja i otvaranja radnih mjesta,
- e) prava na stambeno zbrinjavanje. **Pododjeljak 1. Prava iz područja zdravstva**

Članak 6.

Prava iz područja zdravstva

Osobama iz članka 1. ovog Zakona u okviru prava iz područja zdravstva pripadaju:

- a) pravo na zdravstveno osiguranje,
- b) pravo na jednokratnu novčanu pomoć pri liječenju,
- c) pravo na ortopedska pomagala,

d) pravo na medicinsku prevenciju i rehabilitaciju.

Članak 7.

Pravo na zdravstveno osiguranje

- (1) Osobe iz članka 1.ovog Zakona, ukoliko ne mogu ostvariti status osigurane osobe po propisima iz oblasti zdravstvenog osiguranja, ostvaruju to pravo po ovom Zakonu.
- (2) U slučajevima iz stavka (1) ovog članka obveznik uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje je Ministarstvo.

Članak 8.

Pravo na jednokratnu novčanu pomoć pri liječenju

Članovi obitelji poginulih, umrlih, nestalih branitelja, ratni vojni invalidi i članovi njihove obitelji, članovi obitelji umrlih ratnih vojnih invalida, dobitnici ratnih priznanja i odličja i razvojačeni branitelji, **kao i članovi obitelji neuposlenog razvojačenog branitelja** ostvaruju pravo u Ministarstvu na jednokratnu novčanu pomoć za liječenje i nabavu sanitetskog materijala i lijekova, te pomoć za pokriće materijalnih troškova nastalih prilikom liječenja, za potrebe koje nisu utvrđene po propisima iz područja zdravstvenog osiguranja ili se djelomično mogu ostvariti po tim propisima.

Članak 9.

Pravo na ortopedska pomagala

- (1) Ratni vojni invalidi kojima je nadležno tijelo utvrdilo ratni vojni invaliditet i nadležno liječničko povjerenstvo potrebu za ortopedskim i drugim pomagalima, imaju pravo na ortopedska i druga pomagala sukladno ovom Zakonu.
- (2) Pravo na ortopedska i druga pomagala osobe iz stavka (1) ovog članka ostvaruju po postupku i na način utvrđen propisima iz područja zdravstvenog osiguranja, uz refundiranje od strane Ministarstva djelom novčanih sredstava koje ne pokriva uplata zdravstvenog osiguranja, a najviše do **dvostrukog** novčanog iznosa koji je obuhvaćen istim.

Članak 10.

Pravo na medicinsku prevenciju i rehabilitaciju

- (1) Pravo na medicinsku prevenciju i rehabilitaciju podrazumijeva preventivne zdravstvene preglede, banjsko-klimatsko liječenje i športsku rehabilitaciju.
- (2) Ministarstvo će u suradnji i konzultaciji sa svim nadležnim zdravstvenim ustanovama i institucijama sa područja županije izraditi posebne programe preventivne zdravstvene zaštite prema rizičnim ciljnim skupinama svrstanih u kategoriju ratnih vojnih invalida, dobitnika ratnih priznanja i odličja, te razvojačenih branitelja.

- (3) Osobama iz članka 1. ovog Zakona, Ministarstvo će osigurati pravo na banjsko-klimatsko liječenje po uvjetima koji će biti utvrđeni provedbenim propisom.
- (4) Ratnim vojnim invalidima, dobitnicima ratnih priznanja i odličja, te razvojačenim braniteljima, Ministarstvo će poticati rehabilitaciju kroz različite oblike športskih aktivnosti.
- (5) Realizacija prava iz ovog članka ostvaruje se sukladno raspoloživim proračunskim sredstvima.

Pododjeljak 2. Prava pri školovanju

Članak 11. Prava pri školovanju Pod

pravima pri školovanju podrazumijevaju se sljedeća prava:

- a) pravo na prioritet kod upisa u obrazovne ustanove,
- b) pravo na prioritet kod smještaja u studentske domove,
- c) pravo na prioritet pri stipendiranju,
- d) pravo na olakšice kod plaćanja naknada u obrazovnim ustanovama,
- e) pravo na doškolovanje, stručno osposobljavanje i prekvalifikaciju.

Članak 12. Pravo na prioritet kod upisa u obrazovne ustanove

Djeca poginulih, umrlih i nestalih branitelja, djeca umrlih ratnih vojnih invalida, djeca umrlih dobitnika ratnih priznanja i odličja, djeca umrlih razvojačenih branitelja, djeca ratnih vojnih invalida i djeca razvojačenih branitelja imaju pravo na prioritet pri upisu, pod istim uvjetima u obrazovnim ustanovama (srednje i visokoškolske ustanove dodiplomskog **i diplomskog studija**) čiji je osnivač/suosnivač Županija i jedinica lokalne samouprave, uvažavajući sljedeće prioritete:

- a) djeca poginulih, umrlih i nestalih branitelja, djeca ratnih vojnih invalida 100% I grupe, djeca umrlih ratnih vojnih invalida, djeca umrlih dobitnika ratnih priznanja i odličja i djeca umrlih razvojačenih branitelja,
- b) djeca ratnih vojnih invalida 100% II grupe, djeca ratnih vojnih invalida od III. do IV. grupe invaliditeta i djeca dobitnika ratnih priznanja i odličja,
- c) djeca ratnih vojnih invalida od V. do X. grupe invaliditeta i djeca razvojačenih branitelja.

Članak 13.

Pravo na prioritet kod smještaja u studentske domove

Osobe iz članka 12. ovog Zakona imaju prioritet pod istim uvjetima na smještaj u studentske domove na području Županije, sukladno odgovarajućem aktu nadležnog tijela-institucije.

Članak 14.

Pravo na prioritet pri stipendiranju

Osobe iz članka 12. ovog Zakona imaju prioritet pod istim uvjetima prilikom odobravanja stipendija, sukladno odgovarajućem aktu nadležnih županijskih, odnosno predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave, na način da će isti biti obuhvaćeni provedbenim aktima kao posebna kategorija koja se vrednuje po prioritetu sukladno članku 12. ovog Zakona.

Članak 15.

Pravo na olakšice kod plaćanja naknada u obrazovnim ustanovama

Kod redovitog studiranja na javnim visokoškolskim ustanovama dodiplomskog i **diplomskog** studija u Županiji, Ministarstvo će djeci branitelja iz Domovinskog rata sufinancirati naknadu za upis u novu akademsku godinu, sukladno prioritetima iz članka 12. ovog Zakona.

Članak 16.

Pravo na doškoloavanje, stručno osposobljavanje i prekvalifikaciju

- (1) **Ratnim vojnim invalidima i razvojačenim braniteljima, koji nisu uspjeli završiti redovito školovanje zbog ratnog djelovanja, kao i onima koji zbog promijenjenih potreba na tržištu rada imaju potrebu za doškoloavanje, stručno osposobljavanje za vršenje određenog zanimanja i prekvalificiranje, Ministarstvo će u suradnji s nadležnim tijelima i ustanovama odnosno organizatorima obrazovanja subvencionirati razvijanje odgovarajućih programa, što će omogućiti stjecanje zvanja iz deficitarnih i drugih zanimanja u svrhu lakšeg i bržeg zasnivanja radnog odnosa.**
- (2) **Pravo iz stavka (1) ovog članka ostvaruju i djeca branitelja pod propisanim odgovarajućim uvjetima.“**

Pododjeljak 3. Pravo na prioritet pri upošljavanju

Članak 17.

Pravo na prioritet pri upošljavanju

Osobama iz članka 1. ovog Zakona pri upošljavanju pripadaju:

- a) pravo na prioritet pri upošljavanju,

b) pravo na prioritet pri korištenju programa za upošljavanje.

Članak 18.

Ostvarivanje prava na prioritet pri upošljavanju

- (1) Osobe iz članka 1. ovog Zakona ostvaruju pravo na prioritetno upošljavanje pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom i aktom kojim se uređuju jedinstveni kriteriji i pravila za primjenu prioriteta pri zapošljavanju osoba iz članka 1. ovog Zakona, kojeg na prijedlog ministra donosi Vlada Hercegovačko-neretvanske županije-kantona.
- (2) Županijska tijela uprave, županijske upravne organizacije, jedinice lokalne samouprave kao i sve pravne osobe čiji je osnivač Županija, jedinica lokalne samouprave, odnosno koja se financiraju iz Proračuna s sudjelovanjem od najmanje 25%, te javne ustanove, dužne su prilikom prijema u radni odnos osigurati prioritet osobama iz članka (1) ovog Zakona.
- (3) Pravne osobe iz stavka (2) ovog članka imaju kontinuiranu obvezu prilikom svakog novog uposlenja staviti napomenu u tekstu javnog oglasa da prioritet pri upošljavanju imaju osobe iz članka 1. ovog Zakona.

Članak 19.

Pravo na prioritet pri korištenju programa za upošljavanje

- (1) Osobe iz članka 1. ovog Zakona koje su na evidenciji službe za upošljavanje, pri jednakim uvjetima, imaju prioritet pri korištenju programa namijenjenih upošljavanju.
- (2) Djeca poginulih, umrlih i nestalih branitelja, djeca umrlih ratnih vojnih invalida i umrlih dobitnika ratnih priznanja i odličja, djeca ratnih vojnih invalida i razvojačenih branitelja, ovo pravo mogu koristiti samo do prvog stalnog uposlenja u okviru stečene stručne spreme.
- (3) Nadležne službe za upošljavanje dužne su svojim aktima propisati da pri korištenju programa upošljavanja prioritet po utvrđenom redoslijedu imaju osobe iz stavka (1) i (2) ovog članka.

Pododjeljak 4. Pravo na resocijalizaciju i integraciju branitelja kroz samoupošljavanje, otvaranja radnih mjesta i druge oblike radnog angažiranja

Članak 20.

Pravo na pomoć u projektima samoupošljavanja, otvaranja radnih mjesta i drugih oblika radnog angažiranja

Osobama iz članka 1. ovog Zakona pri realiziranju projekata samoupošljavanja i otvaranja radnih mjesta pripadaju:

- a) pravo na pomoć u projektima samoupošljavanja, otvaranja radnih mjesta i podizanja kvalitete života,
- b) **pravo na pomoć kroz projekte/programe unaprjeđenja održivosti braniteljskog poduzetništva**
- c) pravo na prioritet pri zakupu i otkupu poslovnog prostora pri jednakim uvjetima.

Članak 21.

Oblici pomoći u projektima samoupošljavanja, otvaranja radnih mjesta i drugih oblika radnog angažiranja

- (1) U cilju otvaranja novih radnih mjesta namijenjenih upošljavanju osoba iz članka 1. ovog Zakona, Ministarstvo će sufinancirati projekte samoupošljavanja kroz poticaj osnivanju i razvoju zadrugarstva i obavljanja registriranih djelatnosti ili obiteljskih poljoprivrednih gazdinstava, kao i poticaju radu branitelja-poljoprivrednika koji proizvode i obavljaju druge poslove vezano uz tu proizvodnju u svrhu osiguranja egzistencije za svoju obitelj i/ili podizanje kvalitete života.
- (2) Sufinanciranje projekata iz stavka (1) ovog članka vršit će se:
 - a) dodjelom novčanih sredstava,
 - b) programima pomoći u realiziranju kredita kod financijskih institucija,
 - c) odgovarajućim oblicima suradnje s nadležnim institucijama: gospodarskim subjektima, braniteljskim zadrugama, udrugama i drugim oblicima udruživanja s ciljem poduzetništva, resocijalizacije i povećane društvene i poslovne afirmiranosti.

Članak 22.

Pravo na prioritet pri zakupu i otkupu poslovnog prostora pri jednakim uvjetima

- (1) Osobe iz članka 1. ovog Zakona imaju prioritet pod jednakim uvjetima, pri zakupu i otkupu jednog poslovnog prostora u vlasništvu Županije ili jedinica lokalne samouprave.
- (2) Pravo iz stavka (1) ovog članka može se ostvariti pod uvjetom da je svrha zakupa ili otkupa samoupošljavanje ili obavljanje osnovne djelatnosti, a ne podzakup.

Pododjeljak 5. Pravo na stambeno zbrinjavanje

Članak 23.

Pravo na stambeno zbrinjavanje

- (1) Osobama iz članka 1. ovog Zakona pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, pripada :
 - a) pravo na pomoć pri stambenom zbrinjavanju,
 - b) pravo na subvencioniranje obveze plaćanja naknada iz članka 26. ovog Zakona.
- (2) Pravo na stambeno zbrinjavanje iz ovog članka može se iskoristiti samo za jednu stambenu jedinicu.

Članak 24.

Uvjeti i prioriteti stambenog zbrinjavanja

Osobama iz članka 1. ovog Zakona koje prvi put rješavaju svoje stambeno pitanje ili kojima trenutna kvadratura stambenog objekta ne odgovara broju članova obiteljskog kućanstva ili žive u stambenom

objektu koji nije uvjetan za stanovanje, a imaju prebivalište na području Županije najmanje 10 godina prije stupanja na snagu ovog Zakona, ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje, po sljedećim prioritetima:

- a) djeca poginulih, umrlih, nestalih branitelja bez oba roditelja i ratni vojni invalidi s oštećenjem organizma 100% I grupe;
- b) obitelji s dva i više poginulih, umrlih, nestalih branitelja i ratni vojni invalidi s oštećenjem organizma od 100% II grupe;
- c) obitelji poginulih, umrlih, nestalih branitelja i ratni vojni invalidi s oštećenjem organizma od 90%, 80% i 70% i dobitnici ratnih priznanja i odličja;
- d) ostali ratni vojni invalidi i članovi obitelji umrlih ratnih vojnih invalida;
- e) razvojačeni branitelji i članovi obitelji umrlih razvojačenih branitelja.

Članak 25.

Pravo na pomoć pri stambenom zbrinjavanju (1) Pravo

na pomoć pri stambenom zbrinjavanju u smislu ovog Zakona obuhvaća:

- a) pravo kupovine po povoljnijim uvjetima stanova u vlasništvu Ministarstva-Županije,
 - b) pravo na subvencioniranje kamata prilikom podizanja kredita za stambeno zbrinjavanje, za izgradnju ili kupovinu odgovarajućeg stambenog objekta, uz mogućnost korištenja pogodnosti subvencija utvrđenih ovim Zakonom,
 - c) pravo na bespovratnu novčanu pomoć pri izgradnji ili sanaciji individualnog stambenog objekta.
- (2) Stanovi dodijeljeni na korištenje po ranijim propisima od strane tijela uprave čiji je pravni slijednik Ministarstvo kao vid stambenog zbrinjavanja osoba iz članka 1. ovog Zakona su predmet prometa nekretnina, **i vrijednost istih se utvrđuje u visini prosječne građevinske cijene 1m², s tim da se od tako utvrđene cijene u cijelosti oslobađaju plaćanja slijedeće kategorije:**
- a) **Djeca bez oba roditelja čiji su roditelji poginuli u Domovinskom ratu,**
 - b) **Ratni vojni invalidi 100% I. i II. grupe,**
 - c) **Obitelji poginulih branitelja u Domovinskom ratu.**
- (3) **Pravo na kupovinu stana ima korisnik na čije ime glasi rješenje o dodijeli stana na korištenje ili njegov nasljednik prvog nasljednog reda u slučaju smrti korisnika, ukoliko Ministarstvu podnese zahtjev za kupovinu stana u pisanom obliku u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.**
- (4) Ugovor o kupoprodaji stana koji je sačinjen uvažavajući načela i principe propisa koji definiraju posebne popuste na vrijednost stana, zaključuje se, uz uvjet da Vlade HNŽ-K posebnom Odlukom da suglasnost na Ugovor o kupoprodaji.
- (5) Ukoliko korisnik stana iz stavka (3) ovog članka ne podnese zahtjev u propisanom roku, smatrati će se da je pristao na Ugovor o dugogodišnjem zakupu pod povoljnijim uvjetima.

- (6) Osobama iz članka 1. ovog Zakona s ciljem zadovoljavanja stambenih potreba, kroz individualnu ili kolektivnu stambenu izgradnju, mogu se prema osnovama i mjerilima koje propisuju jedinice lokalne samouprave, **odnosno dodijele istih kao vida stambenog zbrinjavanja osoba iz članka 1. ovog Zakona uz korištenje pogodnosti iz stavka (2) ovog članka.**

Članak 26.

Pravo na subvencioniranje obveze plaćanja naknada s ciljem zadovoljavanja stambenih potreba

- (1) Osobama iz članka 1. ovog Zakona s ciljem zadovoljavanja stambenih potreba, kroz individualnu ili kolektivnu stambenu izgradnju, mogu se prema osnovama i mjerilima koje propisuju jedinice lokalne samouprave, pod uvjetima iz članka 24. ovog Zakona, subvencionirati u određenom postotku obveze plaćanja sljedećih naknada:
- a) naknade za dodijeljeno gradsko građevinsko zemljište,
 - b) naknade za uređenje gradskog građevinskog zemljišta,
 - c) naknade za pogodnosti-renta gradskog građevinskog zemljišta i
 - d) naknade za izgradnju i održavanje skloništa/zaklona.
- (2) Ukoliko Ministarstvo provodi programe gradnje, kupovine ili na drugi način pribavlja stambene jedinice za potrebe osoba iz stavka 1. ovog članka istima se može subvencionirati plaćanje svih naknada utvrđenih ovim člankom.

Članak 27.

Zabrana otuđenja objekta

- (1) Zabranjuje se otuđenje objekta za koje je iskorišteno pravo na stambeno zbrinjavanje iz članka 25. stavak 1) točka a) i b) ovog Zakona u roku 5 godina od dana ostvarivanja prava.
- (2) Zabilješka zabrane otuđenja provodi se u zemljišnim knjigama.

Članak 28.

Financiranje prava na stambeno zbrinjavanje

- (1) Sredstva namijenjena za stambeno zbrinjavanje osoba iz članka 1. ovog Zakona osiguravati će se: unutar županijskog Proračuna, sredstvima pribavljenim prometom nekretnina, potporom drugih razina vlasti, putem donacija, kao i drugim vidovima financiranja.
- (2) Ministarstvo će razvijati i provoditi programe stambenog zbrinjavanja u ovisnosti od raspoloživih sredstava u Proračunu Županije.

Odjeljak B. Prava nakon smrti korisnika

Članak 29.
Prava nakon smrti korisnika

- (1) Pod pravima nakon smrti korisnika podrazumijevaju se sljedeća prava:
- a) pravo na naknadu troškova sahrane,
 - b) pravo na naknadu za podizanje nadgrobnog spomenika ili spomen obilježja,
 - c) pravo dobitnika ratnih priznanja i odličja na obavještanje o smrti putem javnih medija, organiziranje sahrane uz državne počasti i pravo na ukopno mjesto na lokacijama zaslužnih osoba.

Pododjeljak 1. Prava na novčanu naknadu nakon smrti korisnika

Članak 30.
Pravo na naknadu troškova sahrane

- (1) U slučaju smrti ratnog vojnog invalida, dobitnika ratnih priznanja i odličja, člana uže obitelji poginulog, umrlog, nestalog branitelja člana uže obitelji poginulog, umrlog, nestalog branitelja **korisnika obiteljske invalidnine, kao i u slučaju smrti djeteta poginulog branitelja koji nije korisnik obiteljske invalidnine, a koje nije starije od 40 godina**, i u slučaju smrti neuposlenog razvojačenog branitelja, član obitelji koji sahrani umrlog ima pravo na naknadu troškova sahrane u visini jedne prosječne neto plaće uposlenih u Županiji, iz prethodne godine.
- (2) Pravo na troškove sahrane ima i član obitelji, odnosno osoba koja sahrani poginulog branitelja nakon izvršene ekshumacije.
- (3) Ukoliko osoba iz stavka (1) i (2) ovog članka nema članova obitelji, troškovi sahrane nadoknađuju se fizičkoj ili pravnoj osobi, te nadležnom udruženju koje sahrani umrlog i na čije ime glase računi.

Članak 31.
Osiguravanje novčanih sredstava za troškove sahrane

- (1) Novčana sredstva za pokrivanje troškova sahrane umrlog člana obitelji poginulog branitelja **korisnika obiteljske invalidnine, kao i u slučaju smrti djeteta poginulog branitelja koji nije korisnik obiteljske invalidnine, a koje nije starije od 40 godina** i dobitnika ratnih priznanja i odličja, osiguravaju se u Proračunu Županije.
- (2) Novčana sredstva za pokrivanje troškova sahrane umrlog ratnog vojnog invalida i neuposlenog razvojačenog branitelja, osiguravaju se u Proračunu jedinica lokalne samouprave.
- (3) **Pravo na naknadu troškova sahrane zastarijeva u roku od jedne godine od dana utvrđene činjenice smrti odnosno izvršene ekshumacije osoba iz članka 30. ovog Zakona.**

Članak 32.

Pravo na naknadu za podizanje nadgrobnog spomenika ili spomen obilježja

- (1) Ministarstvo će za poginule, umrle i nestale branitelje i umrle dobitnike ratnih priznanja i odličja koji su ukopani na području Županije, jednokratno novčano pomoći izradu i podizanje nadgrobnog spomenika, sukladno idejnom rješenju jedinstvenog nadgrobnog spomenika ili na drugi prigodan način.
- (2) Ministarstvo će, u okviru raspoloživih sredstava, sudjelovati u financiranju podizanja zajedničkih spomen obilježja poginulih branitelja iz Domovinskog rata.

Pododjeljak 2. Pravo na počasti nakon smrti korisnika

Članak 33.

Pravo dobitnika ratnih priznanja i odličja na obavještavanje o smrti putem medija, organiziranje sahrane uz državne počasti i pravo na ukopno mjesto na lokacijama zaslužnih osoba

- (1) Pravo na obavještavanje o smrti putem medija, organiziranje sahrane uz državne počasti i pravo na ukopno mjesto na lokacijama zaslužnih osoba ostvaruju dobitnici ratnih priznanja i odličja.
- (2) Pravo iz stavka (1) ovog članka se realizira posredstvom udruga, uz financijsku potporu Ministarstva, a sukladno odgovarajućem aktu nadležnog tijela.

Odjeljak C. Ostala prava

Članak 34.

Ostala prava branitelja i članova njihovih obitelji

Pod ostalim pravima podrazumijevaju se sljedeća prava:

- a) pravo na jednokratnu novčanu pomoć za stanje socijalne i druge izvanredne potrebe,
- b) pravo na prioritet bez čekanja u redu u javnim ustanovama,
- c) **pravo na sufinanciranje troškova smještaja i pravo na prioritet kod smještaja u gerijatrijske centre.**
- d) pravo na prilagođavanje prilaza i uklanjanje arhitektonskih barijera na javnim mjestima,
- e) pravo na novčanu pomoć za obilježavanje značajnih datuma, očuvanje digniteta i promicanja vrijednosti Domovinskog rata
- f) **pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu.**

Članak 35.

Pravo na jednokratnu novčanu pomoć za stanje socijalne i druge izvanredne potrebe

Osobe iz članka 1. ovog Zakona koje se nalaze u stanju socijalne potrebe i u izvanrednim okolnostima prouzročenim višom silom imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć koju će sukladno osiguranim proračunskim sredstvima dodijeliti Ministarstvo ili jedinice lokalne samouprave.

Članak 36.

Pravo na prioritet bez čekanja u redu u javnim ustanovama

Nadležno tijelo Županije i jedinica lokalne samouprave osigurat će isticanje obavijesti na vidnim mjestima (institucije i tijela javne uprave, zdravstvene ustanove, sudske institucije i druge javne ustanove) da prioritet bez čekanja u redu imaju teži ratni vojni invalidi i roditelji poginulih branitelja, koji će svoj status dokazivati odgovarajućim iskaznicama.

Članak 37.

Pravo na sufinanciranje troškova smještaja i pravo na prioritet kod smještaja u gerijatrijske centre

- (1) **Ministarstvo će, sukladno raspoloživim sredstvima, sudjelovati u sufinanciranju troškova smještaja branitelja u gerijatrijske centre.**
- (2) **Članovi obitelji poginulih, umrlih, nestalih branitelja, ratni vojni invalidi, dobitnici ratnih priznanja i odličja i razvojačeni branitelji imaju prioritet kod smještaja u gerijatrijske centre sukladno odgovarajućem aktu nadležnog tijela.**
- (3) **Postupak ostvarivanja prava na sufinanciranje troškova smještaja branitelja u gerijatrijske centre iz stavaka (1) i (2) ovog članka bit će reguliran posebnim propisom.“**

Članak 38.

Pravo na prilagodavanje prilaza i uklanjanje arhitektonskih barijera na javnim mjestima

- (1) **Ratni vojni invalidi koji nisu sposobni za kretanje bez invalidskih kolica i slabovidni i slijepi ratni vojni invalidi imaju pravo na uklanjanje arhitektonsko-urbanističkih barijera za prilaz na javna mjesta i ulaz u javne ustanove.**
- (2) **Nadležne institucije dužne su prilagoditi prilaze i ukloniti arhitektonske barijere kako bi osobe iz stavka (1) ovog članka mogle pristupiti istima.**

Članak 39.

Pravo na novčanu pomoć za obilježavanje značajnih datuma, očuvanje digniteta i vrijednosti Domovinskog rata

U cilju zaštite digniteta i vrijednosti Domovinskog rata, putem udruga i drugih nositelja organizacije, Ministarstvo će, u okviru raspoloživih sredstava, sudjelovati u financiranju obilježavanja značajnih datuma i drugih aktivnosti na promicanju vrijednosti Domovinskog rata.

„Članak 39a.

Pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu razvojačenog branitelja i člana obitelji umrlog razvojačenog branitelja

(1) Pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu u iznosu 6 KM po mjesecu provedenom u Oružanim snagama BiH može ostvariti razvojačeni branitelj koji ima navršene 53 godina života do navršene 57 godine života, pod slijedećim uvjetima:

- a) da je bio pripadnik Oružanih snaga BiH u trajanju od najmanje 12 mjeseci,
- b) da je prijavljen kao neuposlena osoba kod nadležne službe za zapošljavanje najmanje 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava,
- c) da ima prebivalište na području Hercegovacko-neretvanske županije-kantona,
- d) da ostvaruje mjesečne prihode u iznosu manjem od 50% minimalne mirovine isplaćene u Federaciji BiH za mjesec prosinac kalendarske godine koja prethodi godini ostvarivanja prava,
- e) da nema prihod od imovine ili kapitala, a ukoliko ga ima da takav prihod nije u iznosu većem od 50% minimalne mirovine isplaćene u Federaciji BiH za mjesec prosinac kalendarske godine koja prethodi godini ostvarivanja prava.

(2) Pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu u iznosu 6 KM po mjesecu provedenom u Oružanim snagama BiH može ostvariti supruga/suprug umrlog razvojačenog branitelja koja/koji ima navršene 53 godine života do navršenih 57 godina života, koji ispunjava uvjete iz točaka b), c) d) i e) stavka (1), uz uvjet da je umrli bio pripadnik Oružanih snaga BiH u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

(3) Pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu imaju djeca bez oba roditelja koja imaju prebivalište u HNŽ, a koja pohađaju redovito osnovno/srednjoškolsko obrazovanje do konca pohađanja redovitog srednjoškolskog ili visokoškolskog obrazovanja do navršene 25 godine života redovitog studija, kada zahtjev za ostvarivanje prava podnesu:

- a) nakon smrti roditelja korisnika navedenog prava,
- b) nakon smrti roditelja koji je u trenutku smrti ispunjavao uvjete iz točaka a) i c), pri čemu podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete iz točaka d) i e) stavka (1) ovog članka.

(4) Vlada Županije će šestomjesečno donositi akt kojim se utvrđuje koeficijent za obračun i iznos novčane egzistencijalne naknade sukladno osiguranim sredstvima za proračunsku godinu za ovu namjenu.

(5) Obračun i isplata novčanog iznosa utvrđenog stavkom (1) i (2) ovog članka primjenjivat će se počev od 01.01.2024. godine.

Članak 39b.

Postupak ostvarivanja prava na novčanu egzistencijalnu naknadu

- (1) Nadležna općinska / gradska služba za braniteljsko-invalidsku skrb, prema mjestu prebivališta podnosioca zahtjeva, rješava u prvom stupnju o pravu na novčanu egzistencijalnu naknadu osobama koje ispunjavaju uvjete za priznavanje prava.**
- (2) Pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu podnosiocu zahtjeva koji ispunjava uvjete za ostvarivanje prava, pripada od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva.**
- (3) Protiv prvostupanjskog rješenja o pravu na novčanu egzistencijalnu naknadu dopuštena je žalba, koja se izjavljuje Ministarstvu u roku od 15 dana od dana dostave rješenja.**
- (4) Po žalbi izjavljenoj protiv prvostupanjskog rješenja za osobe iz članka 39a. odlučuje Ministarstvo.**
- (5) Protiv rješenja donesenog po žalbi, može se pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.**
- (6) Prvostupanjsko rješenje podliježe reviziji, a istu obavlja Ministarstvo. Revizija odlaže izvršenje rješenja.**
- (7) U postupku revizije Ministarstvo može dati suglasnost na prvostupanjsko rješenje ili ga poništiti ili ukinuti ili samo drugačije riješiti upravnu stvar.**

Članak 39c.

Prestanak prava na novčanu egzistencijalnu naknadu

(1) Pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu prestaje:

a) Smrću korisnika prava;

b) Zasnivanjem radnog odnosa, ostvarivanjem prava na mirovinu, prijavom samostalne djelatnosti osobnim radom, ostvarivanjem prava na mjesečnu naknadu po federalnim, županijskim i općinskim propisima, ostvarivanjem prihoda od imovine ili kapitala, ukoliko po navedenom korisnik prava ostvaruje mjesečne prihode u iznosu većem od 50% minimalne mirovine isplaćene u Federaciji BiH za mjesec prosinac prethodne kalendarske godine.

c) Završetkom redovitog srednjoškolskog ili visokoškolskog obrazovanja ukoliko je

korisnik dijete umrlog razvojačenog branitelja iz članka 39a. stavak (3) ovog Zakona

(2) Korisnik prava dužan je u roku od 15 dana od dana nastanka promjene prijaviti prvostupanjskom tijelu svaku promjenu koja utječe na prestanak prava.

(3) Prvostupanjsko tijelo će po službenoj dužnosti na temelju prijave korisnika prava ili saznanja na drugi način o razlozima za prestanak prava, donijeti rješenje o prestanku prava.

Članak 39d.

Način isplate, povrat sredstava i kontrola namjenskog utroška sredstava

- (1) Novčana sredstva za ostvarivanje i korištenje prava na novčanu egzistencijalnu naknadu za osobe iz članka 39a. osigurat će se u proračunu Županije- Kantona.**
- (2) Prvostupanjsko tijelo vodi cjelovitu evidenciju o korisnicima koji ostvaruju pravo po ovom Zakonu, a Ministarstvo vodi evidenciju o izvršenim isplatama i o tome kvartalno izvješćuje Vladu Županije-Kantona.**
- (3) Osoba kojoj je isplaćeno novčano primanje prema ovom Zakonu na koje nije imala pravo, dužna je vratiti primljeni iznos.**
- (4) Za nepravilne isplate koje su nastale kao greška tijela koje je vodilo postupak, nepravilno isplaćena sredstva nadoknadit će tijelo koje je učinilo grešku i odgovarajući iznos doznačiti na račun proračuna Županije-Kantona.**
- (5) Ministarstvo vrši nadzor i kontrolu namjenskog trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava na novčanu egzistencijalnu naknadu.“**

POGLAVLJE II. IMPLEMENTIRANJE ZAKONA

Odjeljak A. Obveze korisnika prava po ovom Zakonu i nadležnih službi jedinica lokalne samouprave

Članak 40.

Obveze korisnika prava

Korisnik prava po ovom Zakonu dužan je prijaviti svaku promjenu koja povlači izmjenu ili prestanak prava utvrđenih ovim Zakonom u roku 15 dana od dana nastanka promjene.

Članak 41.

Obveze nadležnih službi jedinica lokalne samouprave

- (1) Službe jedinica lokalne samouprave nadležne za braniteljsko-invalidsku skrb dužne su na osnovu prijave korisnika prava ili saznanja na drugi način, o nastaloj promjeni iz članka 40. ovog Zakona pokrenuti postupak po službenoj dužnosti odmah, a najkasnije u roku 30 dana od dana prijema zahtjeva, odnosno saznanja o nastaloj promjeni i donijeti rješenje o prestanku ili izmjeni priznatih prava po ovom Zakonu iz svojih nadležnosti.**
- (2) Službe jedinica lokalne samouprave nadležne za braniteljsko-invalidsku skrb dužne su o nastanku promjena iz stavka (1) ovog članka izvijestiti Ministarstvo, ukoliko promjena utječe na prava čije priznavanje je u nadležnosti Županije.**

Odjeljak B. Podzakonski akti za provedbu ovog zakona i postupak za ostvarivanja prava

Članak 42.

Podzakonski akti

- (1) Ministar će u roku 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, donijeti podzakonske akte za prava utvrđena u članku 7., 8., 9., 10., 15., 16., 30. 32., i 35. ovog zakona.
- (2) Ministar će u roku 120 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, uz suglasnost Vlade donijeti podzakonske akte za prava utvrđena u članku 20., 25. i 26. ovoga Zakona.

Članak 43.

Akti koje donosi nadležno tijelo jedinica lokalne samouprave

Nadležna tijela jedinica lokalne samouprave će u roku 180 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, donijeti odgovarajuće akte za prava utvrđena ovim Zakonom.

Članak 44.

Postupak za ostvarivanje i zaštitu prava

- (1) Postupak za ostvarivanje prava po ovom Zakonu osigurava se sukladno odredbama istog, po uvjetima, kriterijima, postupku i rokovima utvrđenim tekstem javnog oglasa, te postupku javne nabave, a za pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o upravnom postupku.
- (2) Zahtjevi osoba za priznavanje prava koja se financiraju iz Proračuna Županije, podnose se s odgovarajućom dokumentacijom Ministarstvu, po kojima rješava u prvom stupnju ovlašteno tijelo ili službena osoba Ministarstva.
- (3) Zaštita prava po osnovi ovog Zakona osigurava se podnošenjem žalbe koja se može izjaviti u roku **osam** dana na prvostupanjska rješenja, a o istoj odlučuje ministar.
- (4) Zahtjevi osoba za priznavanje prava koja se financiraju iz Proračuna jedinica lokalne samouprave, podnose se s odgovarajućom dokumentacijom nadležnoj službi odnosno odjelu jedinica lokalne samouprave, koje rješavaju u prvom stupnju, a o žalbama izjavljenim na prvostupanjska rješenja odlučuje nadležno županijsko Ministarstvo.

Članak 45.

Prestanak prava

Prava utvrđena ovim Zakonom prestaju prestankom propisanih uvjeta za korištenje tih prava.

DIO TREĆI -REGISTAR OSTVARENIH DOPUNSKIH PRAVA

Članak 46.

Registar

- (1) Registar ostvarenih dopunskih prava je službena evidencija Ministarstva svih osoba iz članka 1. ovog Zakona, kojima je priznato dopunsko pravo od strane Uprave za pitanja branitelja HNŽ i Ministarstva.
- (2) Službenu evidenciju iz stavka (1) ovoga članka vodi Ministarstvo, temeljem službenih podataka, po službenoj dužnosti za potrebe upravnih postupaka koje vodi Ministarstvo, te u druge svrhe predviđene Zakonom.
- (3) Ministarstvo će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, donijeti provedbeni propis kojim će se pobliže urediti uvjeti, način i postupak, razmjena podataka, kao i druga pitanja koja se odnose na uspostavu registra.

Članak 47.

Ažuriranje podataka

Registar ostvarenih dopunskih prava osoba iz članka 1. ovog Zakona, ažurira se po ostvarivanju pojedinačnih prava, a sadrži sljedeće podatke:

- a) ime, prezime, ime jednog roditelja,
- b) datum i godina rođenja,
- c) mjesto prebivališta i adresa stanovanja,
- d) JMB,
- e) status,
- f) pripadnost komponenti oružanih snaga, odnosno nadležnom tijelu unutarnjih poslova,
- g) ostvarena dopunska prava.

Članak 48.

Dostupnost podataka

- (1) Ministarstvo će, u cilju transparentnosti rada i trošenja proračunskih sredstava, te očuvanja digniteta osoba iz članka 1. ovog Zakona, nadležnim tijelima i institucijama učiniti dostupnim Registar ostvarenih dopunskih prava svih osoba iz članka 1. ovog Zakona sa sljedećim podacima:
 - a) ime, prezime, godina rođenja, status, grad/općina prebivališta,
 - b) ostvarena dopunska prava po godinama i pravima.

- (2) S ciljem informiranja javnosti, Ministarstvo može objaviti popis ostvarenih dopunskih prava po kategorijama korisnika i na drugi pogodan način, isključivo u skladu s propisima o zaštiti osobnih podataka.

Članak 49.

Pristup informacijama

- (1) Sukladno propisima koji reguliraju slobodu pristupa informacijama svaka fizička i pravna osoba ima pravo pristupa informacijama koje se vode u službenim evidencijama Ministarstva, a isto ima odgovarajuću obvezu te informacije priopćiti.
- (2) Pravo pristupa informacijama iz stavka (1) ovog članka može biti ograničeno samo na način i pod uvjetima utvrđenim sukladno pozitivnim pravnim propisima.

DIO ČETVRTI- KAZNENE ODREDBE

Članak 50.

Kaznene odredbe za prekršaj pravne osobe

Novčanom kaznom od 20.000,00 KM do 50.000,00 KM bit će kažnjena za prekršaj pravna osoba, ako na način propisan ovim Zakonom ne osigura prava:

- a) iz oblasti zdravstva (članak 6.);
- b) pri školovanju (članak 11.);
- c) na prioritet pri upošljavanju (članak 17.);
- d) na pomoć u projektima samoupošljavanja i otvaranja radnih mjesta (članak 20.);
- e) na stambeno zbrinjavanje (članak 23.);
- f) nakon smrti korisnika (članak 29.);
- g) na ostala prava branitelja i članova njihovih obitelji (članak 34.).

Članak 51.

Kaznene odredbe za odgovornu osobu

Za prekršaj iz članka 50. ovog Zakona, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 7.000,00 KM i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

DIO PETI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 52.
Osiguranje novčanih sredstava

Financijska sredstva predviđena za ostvarivanje prava utvrđenih ovim Zakonom osiguravaju se u Proračunu Županije i proračunima drugih razina vlasti, izvanproračunskim fondovima i drugim izvorima.

Članak 53.
Druga prava u nadležnosti jedinica lokalne samouprave

Jedinice lokalne samouprave mogu svojim propisima za korisnike prava iz ovog Zakona, utvrditi i financirati i druga prava koja nisu obuhvaćena ovim Zakonom, a koje ista smatra značajnim za ostvarivanje prava osoba iz članka 1. ovog Zakona.

Članak 54.
Usklađivanje normativnih akata

Nadležna tijela i ustanove u čiju nadležnost spadaju poslovi utvrđeni ovim Zakonom dužni su uskladiti svoje propise i akte u roku 180 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 55.
Započeti postupci

Svi postupci za ostvarivanje prava osoba iz članka 1. ovog Zakona započeti prije stupanja na snagu istog, okončat će se po odredbama Zakona po kojem su započeti, ukoliko rješenja po ovom Zakonu nisu povoljnija za podnositelja zahtjeva.

Članak 56.
Nastavak primjene propisa

Do donošenja provedbenih propisa na način i u rokovima utvrđenim člancima 42. i 43. ovog Zakona, prava utvrđena istim ostvarivati će se na temelju propisa koji su važili do stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 57.
Prestanak važenja dosadašnjeg Zakona

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o dopunskim pravima branitelja i članova njihovih obitelji („Narodne novine HNŽ“ broj: 8/06), kao i svi podzakonski akti doneseni na temelju istog, osim propisa iz članka 56. ovog Zakona.

Članak 58.
Stupanje na snagu Zakona

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-neretvanska **županija-kanton**
Skupština

Broj:02-01-XXXII-164/18
Mostar; 10.07.2018. godine

PREDSJEDAVAJUĆI
Šerif Špago,v.r.